

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XIX. Exercitia S. Ignatij quanto magis impugnata tanto illustriora, & magis probata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

cogitata tragediarum argumenta. Quare in se ipse descendens, ancepsque vtrum erubesceret grauius an se sacerdotem; an comœdum; tantum sui, tantum diuinæ, & populi offensæ horrorem concepit, vt non putarit, tam immanium nominum dissolutionem, nisi à publica petitione veniæ inchoandam; post hanc sese extra sæculum abdaturus, Deumque, vt posset omni asperitatis genere placaturus. Igitur Patri in exercitiis ductori vtrumque consilium vbi aperuit, animatus est ad agendum, modo Vicarij facultas accederet. Ea impetrata, die quodam, post concionem ad populum à Patre Franciscano habitam, euadit in pulpitem, & alligato ad colulum fune, pudore, ac lacrymis confusus, veniam cœpit perniciosæ suæ inuerecundiæ rogare. Quanquam vnus hic miserabilis conspectus plus satis valuit, ad sciendam totius populi miserationem; & illa tam serio, tantaque sui despicientia penitentis vel sola species, abunde pensauit quicquid ciuibus suis ante nocuisset. Ac optauit quidem Patribus adiungi, sed prolixioris experimenti rem fore sentiens, quam ferret eius incitatus ardor; sacrum Capucinetum habitum induit. Fuisse porro magnum conuersionum huiusmodi numerum, qui anno post Ignatij mortem harum erat spectator Ludouicus Strada ex S. Bernardi Ordine, sic tradit: [Quanta præstet hæc Exercitiorum sanctorum medicina in variis conditionibus hominum, nec dici potest, nec ab iis credi qui ipsi non spectarunt, vti mihi videre contigit complures vitiorum cœno per ea emerfos, in cultum transcriptos veræ pietatis; & peccatis incoctos veteribus, ac turpitudini, ex iis perfanatos.]

XIX.

Exercitia S. Ignatij quanto magis impugnata tanto illustriora, & magis probata.

Illud magnam habet admirationem modis quàm hostilibus, & inopinatis prouidentia diuina Exercitiorum famam auctoritatẽque promouerit, passa videlicet mordacissimos calumniatores in ea consurgere, & aduersarios nomine, doctrina; dignitatibus præpotentes; horum alij temeritatis accusabant, velut id sibi arrogarent vt Spiritum sanctum è cœlo deducerent; alij dolosæ vanitatis, quasi artem docerent alienandi ab sensibus animi, & visa videndi; artis nonnulli magicæ suspecta habebant, cum metamorphoses ex iis profectas, nisi magico cantu fieri non posse crederent, cuius argumentum aiebant silentium, solitudinem, tenebras quibus delectabantur meditantes; quosdam metus pungebat doctrinæ ambigæ quod secretum amarent, nec lucem publicam, qui verus est erroris genius, sustinerent. Et inurebatur Exercitiis censura hæc multiplex à docētibus, concionantibus, scriptoribus, probrosa de iis iudicia sua spargentibus, dum tandem ad tribunalia ventum est, vbi necessitate defensionis ad innocentiam; cognitionis legitimæ ad defensionem, dum probantur non esse, qualia multi garriebant, manifestatur cuiusmodi reuera essent: hinc probam perspicere, iam desiderari, iam cum laude absolui; plusque ex agnita veritate honoris referre, quam sibi ex calumnia decessisset: haud secus ac primis Ecclesiæ sæculis, ad fidei propagationem, & gloriam, multo felicius turbulentissima tempora, quàm tranquilla cesserunt. Nam pœnis vexatam
atrocibus

atrocibus intuens, causam auctescere, quæ ream tantopere faciat; crimina inuestigans, comperit innocentem; & *vbi cognouerit veritatem, & ipse statim sequitur*, ait Tertullianus. Vnde aliquando Petrus Faber Ratisbonæ Theologus, in comitijs quæ tunc habebantur, ardentè optasset, hæreseos ob Exercitia reus agi, vt campum haberet apertum, ac necessarium, depulsionis titulo apud confessum Præsulum, Principum, & Theologorum, de Exercitijs dicendi, certus hunc fore iudicij exitum, vt (quod deperibat) damnaretur ad singulos de ijs per otium edocendos; sic breui comitiorum silentio, reparandam Germaniæ salutem, quam quotidiana disputationes, & colloquia frustra molirentur. Parisiis quidem an. 1535. cum pro tribunali Exercitia sisterentur, sententiam tulerunt accusationi plane contrariam. Matthæus Ori ex Ordine S. Dominici, pro ratione officij, quod tunc illic gerebat, cum ea perlegisset, examinasset, comperisset esse quod reipsa erant, magisteria salutis, & Deo plena; posito iudice, factus est eorum discipulus, exemplumque illorum quo ipse vteretur ab Ignatio petiit: quæ verò decimo post anno Conimbricæ, iisdem Exercitijs intentata est lis cessit, etiam aliquanto felicius. Erant ea in vrbe homines, in sensum, & terrena curui, qui palam à Patribus obitas ad captandos contemptus, afflictationes, minuti capitis interpretarentur ludibria. Spargit rumor ab Exercitijs id agi, in ea diebus aliquot solitarios Patres incumbere, inde ijs cerebrum exsiccare, in obscuro clausis spectra quædam, umbrasque horribiles objici, quibus & extra se, & in illam sui publicè diuexandi stultitiam impetu raperentur: hæc ad Henricum Cardinalem (post Lusitaniæ Regem, tunc sacrum Quæsitorem) perlata, inuestiganda diligentissimè mandantur F. Iacobo Murcia ex Ordine S. Hieronymi Monacho, & Academiæ Rectori: Hic dum interrogat seorsum socios, ad Rodericum Menesium deuenit, iuuenem, non virtute minus, quam genere nobilem; ex eo concepit, nihil esse certius, quam terribilia simulachra in Exercitijs spectari; sibi etiam cūsum deformitatis ad eò portentosa, vt mallet præ horrore in terram defodi, quam eius ad spectum sustinere: hortante Murcia ad pergendum fidenter, & scriba excipiente quicquid is diceret. Vidi, inquit, in Exercitijs, quem nunquam videram, portentum, quo nullum turpius, nullum informius occurrere potuit, ac nisi meipse, quocumque fugero, necum circumferrem, lubens ad ima tartari potius fugero quam vt mei ipsius ad spectum perferam. Explicatam hoc modo visionum naturam quas Exercitia pariebant, & consentaneos explanationi cæteros, vbi ex callido examinatore cognouit Cardinalis, extemplo in summam æstimationem apud omnes attolli; cumque paulo ante pro arte subuertendi hominum cerebri riderentur, exinde iactari pro disciplina compendiarie sanctitatis; in aulam subire, ab Infante D. Luisio, ab ipsamet Regina, à Cardinali Henrico adhiberi, etiam (quod mirabilius) Lusitaniæ regnum obtinente. Alia enim procul tuentibus Exercitia apparent; alia propius: quod si aduertisset quidam Theologus, aurem melioribus consilijs

dedisset: prostratus ab Religioso, qui etsi literatissimus audiret; in Societatis & Ignatij rebus erat planè puer, quare nullum dum vixit eas exagitandi finem fecit; huius ut creditur impulsu, famosum libellum accusationis nomine obtulit D. Ioanni Martino Siliceo Archiepiscopo Toletano, non alio magis studio, quam affundendi ignibus olei, inflammandæque indignationis, quâ Præsul optimus, sane gratuitâ irascebatur nostris. Excusari è vulgo quilibet, si minus purgarit, damnatam ab se pietatis scientiam, cuius principia ignorarit; at frustra hunc sibi colorem obtendat, qui eam propterea damnat, quod eam cognoscere recuset, quam si cognouerit, & prægustauerit, non sit damnaturus quasi saporis venenati. Ab hoc, & eius incentore, longè diuersissima sentiebat P. Pascalis Mancius ex Prædicatorum familia doctissimus, primusque Compluti Theologus, qui censura suæ commissum ab Archiepiscopo libellum Exercitiorum cum cepisset perlegissetque acutissimo oculo, aliud quod argueret non inuenit, præter impotentiam accusantis: quare proferente Archiepiscopo aliud eorundem apographum, multis ad marginem confixionibus ab illo quodam Theologo notatum (cuius nomen Religionis quam profiteretur reuerentiæ condono, quamvis multi pridem Societatis historiis, verè putarent inferendum:) hic vero, addidit Mancius, damnandus liber est, qui totidem erroribus scatet quot habet ad marginem confixiones iniqui censoris. Hoc ipsum merito docuit, quadam sua in hoc argumentum Apologia Bartholomæus Torres, doctissimus Canariarum Episcopus. [Exercitia, inquit, ab experientibus melius, quàm ab scrutantibus capiuntur: vidi homines præstantis doctrinæ & excellentis ingenij, quos doctrina carere, & ingenio putasses cum de huius libelli scientiâ quæreretur, tamen si limpida, explorata, ex Euangelio sanctisque Patribus decerpta. Paucis diebus ex eius præscripto Compluti, positis plura (testis mihi sit veri Deus) saluti meæ profutura percepi, quam annis retro triginta pereceperam, vel studendo, vel Theologiam docendo: nec est quod quisquam sibi valde intelligens, miretur se istud non intelligere, factio est opus, non studio: experiatur mecum, & mecum sentiet, quanquam meæ quoque huius sententiæ non sit fortassis obscura ratio; dum enim scientias tractarem, ad docendum omnia conferebam; dum Exercitiis incumberem, omnia ad meipsum, opusque designabam; aliud porro est studere, ut doceas; aliud intelligere, ut agas. Addo notos mihi permultos qui vsu hæc Exercitia probarunt, multos meo suasu ex meis discipulis, tum religiosos, tum alios qui ijs institui voluerunt; qui vero melior non inde euaderet, quique non palam deprædicet, nec quicquid vsquam est bonorum, reportato se ex ijs lucro minimè mutaturum, fateor me nosse neminem. Et fecisset Deus ut tantus Thesaurus suum apud omnes pretium inueniret: cum enim precatio, & meditatio tantum in animam valeant, ea forma vtrumque ita peragitur, ut breui pictas plus inde promoueat, quam alias insistens fortuitas vias, magno, & diurno labore. At enim non ignarus dæmon, horum Exercitiorum aucto-

ritas.

ritas, rationibus suis quantum officiat, omni arte contendit ea obruere, prorsusque de medio tollere, sed frustra, nam rumpatur licet, hoc ipso indicat, opus diuinum omnino id esse, quod insectationibus alatur, & tempestatibus germinet,] haectenus Episcopus Torres. Quae tamen aut parum amici, aut nimirum ignari Exercitiis opponerant; non solo contemptu refelli oportuit; quod praesertim auctores, partim manifestos, partim occulte infestos praeserrent, qui si minus veris, vno saltem nominis pondere, suspicionem mouere poterant. Quare Dux Gandiae (postea B. Franciscus Borgia) causae bonitate, & publici commodi studio apud Paulum tertium suppliciter egit, de Exercitiis Spiritualibus Ignatij, post seuerum Examen approbandis, & Apostolica auctoritate muniendis: acquieuit lubens roganti Pontifex, & librum ab Andrea Frusio, ex Castellana lingua Latinae redditum, censurae commisit virorum trium, qui tunc Romae scientia, & dignitate eminebant; Ioanni Aluaro Toletano, Burgensi Episcopo, ex Ordine Dominicatorum; Philippo Archinto Pontificis Romae Vicario, & P. F. Aegidio Folcarario, sacri Palatii Magistro: quorum vbi accepit tam plenam cum laude approbationem, vt ne syllabam quidem in iis attigissent, anno 1548. ea Pontificio diplomate munita, confirmauit, tutumque illorum usum declarauit. Relatu dignum, lectuque diploma appono.

PAVLVS PAPA TERTIVS,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis officij cura, in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & diuinae gloriae ac laudis amor, facit, vt ea quae salutem animarum, & spiritualem earum profectum iuuant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid, quod fouere, & nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, a nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (sicut dilectus filius, nobilis Vir, Franciscus de Borgia, Dux Gandiae, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Praepositus Generalis Societatis Iesu, per nos in alma Vrbe nostra erectae, & per nos auctoritate Apostolica confirmatae; quaedam documenta, siue Exercitia spiritualia, ex sacris Scripturis, & vitae spiritualis experimentis elicita, composuerit, & in ordinem, ad pie mouendos fidelium animos, aptissimum redegerit; illaque Christi fidelibus, ad spiritualem consolationem, & profectum magnopere utilita, & salubria esse, non solum fama ex plurimis locis allata, praedictus Franciscus Dux didicerit; sed etiam experimento manifesto, cum Barcinone, tum Valentiae, tum Gandiae, id compertum habuerit. Quare idem Franciscus Dux nobis humiliter supplicari fecit, vt documenta, & spiritualia Exercitia praedicta, quo latius eorum fructus pateat, & plures

Christi fideles, maiori cum deuotione ad utendum illis, inuitentur, examinari facere: & si approbatione, & laude digna inueniremus, appobare, & laudare, aliisque in pramissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica, dignaremur. Nos igitur, qui documenta & Exercitia huiusmodi examinari recimus; & quæ testimonio, ac relatione, dilecti filij nostri, Ioannis Tit. S. Clementis, presbyteri Cardinalis Burgenfis Episcopi, ac hæretica prauitatis inquisitoris, & venerabilis fratris nostri Philippi Saluiciarum Episcopi, ac dictæ Urbis nostræ in spiritualibus Vicarij generalis, necnon dilecti filij Ægidij Foscararij, nostri Sacri Palatij Magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad ædificationem, & spirituales profectum fidelium valde vtilia, & salubria esse, & fore comperimus: debitum etiam respectum ad fructus vberes, quos Ignatius, & ab ipso instituta Societas præfata, in Ecclesia Dei vbique gentium producere non cessant, & ad maximum adiumentum, quod ad id prædicta Exercitia attulerunt, non immeritò habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta, & Exercitia prædicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio, communimus. Hortantes plurimum in Domino, omnes & singulos, vtriusque sexus, Christi fideles vbilibet constitutos, vt tam pijs documentis & Exercitijs vti, & illis instrui deuotè velint. Necnon concedentes, vt huiusmodi documenta & spiritualia Exercitia imprimi, à quocumque Bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere & licite valeant. Ita tamen, vt post primam editionem, sine consensu eiusdem Ignatij, vel successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excommunicationis & 500. ducat. pijs operibus applicandorum, penam imprimi possint. Ac mandantes nihilominus vniuersis, & singulis locorum ordinarijs, ac personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, & Cathedralium, ac Metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis, & earundem ordinariorum Vicarijs, in spiritualibus, generalibus & Officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, perse, vel alium, seu alios, cuius de Societate prædicta, vel alijs, quorum intererit in præmissis spiritualibus Exercitijs, efficacia defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra illos dicta concessione, & approbatione pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, per quoscumque, contra præsentium tenorem quomodolibet molestari: contradictores quoscumque, & rebelles, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita compescendo: inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstant. fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. Prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de Duabus diæsis, dummodo vltra tres, aliquis, auctoritate præsentium, non trahatur; & quibusvis alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari

municari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod presentium litterarum transumptis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis, plena fides ubique habeatur & illis stetur tam in Iudicio, quam extra, ac si originales Litteræ exhiberentur, & ostenderentur. Datum Romæ apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die ultimo Iulij, millesimo quingentesimo quadragésimo octauo. Pontificatus nostri anno xrv.

BLO. EP. FVLGINEN.

Ita demum os aduersariis vel occlusum, vel factum ne posthac audeant, quod Petri Sedes comprobasset, absque temeritatis nota & maledicentiæ, damnare, aut carpere. Ex eo diplomate duo consequuntur momenti ad veritatem grauissimi. Primum, (quod notat illustris Theologus & in nouarum hæreson expugnatione, posteris memorandus) Baij sequacibus, mirum videri non debere, si suis artibus disturbandis, euertendisque machinis, aduersarios potissimum senserint ex Ignatij familia socios. Habent enim Exercitia S. Patris tum quatuordecim Regulas discernendorum à fallacibus, & dubiis, piorum diuinorumque spirituum; tum decem & octo alias, cum Ecclesia Catholica sentiendi; quæ multa continent falsis & Baij dogmatis, & recens damnatis Iansenij erroribus planè opposita; sunt tamen eæ Regulae supremi quam retuli auctoritate oraculi, clare adedò disertèque probata, vt dixerit Pontifex, *Documenta, & Exercitia prædicta, & singula in iis contenta, auctoritate prædicta, tenore presentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus & presentis scripti patrocinio communimus.* Ergo illa quam impetierant doctrina cum esset nobis hæreditaria, & patrimonij iure, ab ortu debita, omnino à nobis defendi eam opportuit ab iniqua usurpatione, nec possunt sperare fore vnquam ex hac familia iuris huius præuaricatorem, & transfugam, nisi se eadem opera degenerem profiteatur, & spurium. Nec illud alterum ex duobus, quæ sequi dixeram, habendum minoris, quod via quam tener ad virtutem, pietatèque Societas, auctoritatem hinc etiam nacta est securitatis non dubiæ, cum tota iis constet regulis quas sanctissimus Fundator, eo libello consignauit. Hoc verò quanti sit, ob periculum exerrandi, si quis seipsum sectetur ducem, aut calles ineat parum tutos, fidem facit Ioannes Auila, magnus ille in diuinis præceptor, solitus nostris ingerere quantas Deo deberent gratias, quod ab ipso primo in Societatem ingressu, certi essent se iter ingredi, securi ad perfectam virtutem ad quam vocarentur successus, sibi multo secius euenisse, vt qui sæpius se hallucinatum in orandi modo, suo damno, sed diu post, animaduertisset. Nam vt cumque nunc passim in externis, (qua causa non dixerim) non sit Exercitiorum tam frequens vsus, vt olim fuerat, cum vel Parmæ tantum, centum simul iis operam dabant, Petro

XX.

Secura quam tenet Societas pietatis via & quam sæpe Exercitia vtatur.
Franc. Annat. c. 8. l. vlt. Aug. à Baian. vindic.

Fabro